
DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

Do světa dva čerti přišli
oblečení v módním šatě,
hlavu hrdě vztyčovali,
prsty rukou celé v zlatě.

Mimo vyšší kruhy věru
společnost neměli jinou:
svůj vždy k svému – poznají se
ti, kdož páchnou čertovinou.

Vysvětlivka: vyšší kruhy – skupina mocných lidí

S chudšasem však jednou také
čerti podali si ruce –
jako by však spálili se,
řvali strašně v kruté muce.

Což v té ruce kříž byl skrytý,
že pryč chasa řvoucí chvátá?
Hrozivější než kříž byla
dáblu – ruka mozolnatá!

(A. Koukl, Balada o čertech, upraveno)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- A) Čerti během mučení drželi kříž, a proto se jim na ruku udělaly mozoly.
- B) Čerti od sebe každého odpudili nepříjemným pachem, kterým byli obklopeni.
- ☒ C) Když čerti pobývali na světě, nejméně v jedné situaci zareagovali velmi hlasitě.
- D) Když šli čerti do společnosti, nejméně jednou se oblékli do módních zlatých šatů.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení vystihuje výchozí text?

- A) Tento text, v jehož každé sloce se druhý verš rýmuje se čtvrtým, je próza.
- ☒ B) Tento text, v jehož každé sloce se druhý verš rýmuje se čtvrtým, je poezie.
- C) Tento text, v jehož slokách se pouze někdy rýmuje druhý verš se čtvrtým, je próza.
- D) Tento text, v jehož slokách se pouze někdy rýmuje druhý verš se čtvrtým, je poezie.

Zdůvodnění

Výchozí text je psán ve verších, jde tedy o poezii, nikoliv o prózu (tj. neveršovaný text). V každé sloce se druhý verš rýmuje se čtvrtým veršem: šatě × zlatě / jinou × čertovinou / ruce × muce / chvátá × mozolnatá.

1 bod

3 Ve které z následujících možností jsou významové vztahy mezi slovy nejpodobnější vztahům mezi slovy HLAVA – RUKA – PRST?

(Slova hlava, ruka a prst posuzujte ve významu, který mají ve výchozím textu. Správná je pouze možnost, v níž pořadí slov odpovídá pořadí hlava – ruka – prst.)

- A) řasa – víčko – oko
- B) ucho – rameno – nárt
- C) břicho – žaludek – játra
- ☒ D) hýždě – hrudník – žebro

Zdůvodnění

Jak v zadané trojici slov, tak v možnosti D) jsou první dvě slova významově souřadná (jde o část lidského těla), třetí slovo pak označuje něco, z čeho se skládá část lidského těla uvedená jako druhá v pořadí: *prst* je součástí *ruky*, *žebro* je součástí *hrudníku*.

Možnosti A), B) a C) nesplňují podmínky uvedené v zadání:

- *řasa* a *víčko* jsou součástí *oka*;
- *nárt* je část *chodidla*, nikoli *ramena*;
- *žaludek* a *játra* jsou součástí *břicha*.

max. 2 body

4 Vypište z každé z následujících vět (4.1 a 4.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

- 4.1 Tento nečekaný test z matematiky by nepochybně vyděsil i daleko lepší počtáře.
- 4.2 Minulou sobotu se místní pejskaři a jejich chundelatí mazlíčci sešli na nedalekém psím cvičišti.

Řešení

- 4.1 podmět – **test**; přísudek – **by vyděsil**
- 4.2 podmět – **pejskaři (a) mazlíčci**; přísudek – **se sešli**

max. 2 body

5 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

- | | A | N |
|---|-------------------------------------|--------------------------|
| 5.1 Oba odstavené autobusy celou dobu výstražně blikaly světly. | ☒ | ☐ |
| 5.2 Kvůli silným mrazům lze letos očekávat nebyvalou neúrodu broskví. | ☒ | ☐ |
| 5.3 Nově omítnutou zeď kdosi pomaloval všelijakými barevnými nápisy. | ☒ | ☐ |
| 5.4 Po setmění naše hlavní město rozzářily krásně nasvícené pamětihodnosti. | ☒ | ☐ |

max. 3 body

6 Přiřadte k jednotlivým souvětím (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 6.1 Raději hned splňme vše, co císař nařizuje, jinak skončíme v hladomorně. _____
- 6.2 Jestli si na to troufáte, tak tu dívku, léta vězněnou v dračí sluji, osvobodte. _____
- 6.3 Ty darmožroute, ty kůže líná, zatop pod kotlem s lektvary a pak mi zmiz z očí. _____
- A) Souvětí obsahuje celkem dvě slovesa: obě jsou v rozkazovacím způsobu.
- B) Souvětí obsahuje celkem dvě slovesa: pouze první z nich je v rozkazovacím způsobu.
- C) Souvětí obsahuje celkem dvě slovesa: pouze druhé z nich je v rozkazovacím způsobu.

- D) Souvětí obsahuje celkem tři slovesa: pouze první z nich je v rozkazovacím způsobu.
E) Souvětí obsahuje celkem tři slovesa: pouze druhé z nich je v rozkazovacím způsobu.

Řešení a zdůvodnění

- 6.1 D)
Souvětí obsahuje celkem tři slovesa: sloveso *splnit* je v rozkazovacím způsobu, slovesa *nařizovat* a *skončit* jsou v oznamovacím způsobu.
- 6.2 C)
Souvětí obsahuje celkem dvě slovesa: sloveso *troufat* je v oznamovacím způsobu, sloveso *osvobodit* je v rozkazovacím způsobu.
- 6.3 A)
Souvětí obsahuje celkem dvě slovesa: jak sloveso *zatopit*, tak sloveso *zmizet* jsou v rozkazovacím způsobu.

1 bod

- 7 **Situace č. 1:** Tomáš mi říká: „Měla bys zítra zapracovat všechny Janiny připomínky.“

Situace č. 2: Tomáš mi říká: „Mohla bys do zítra zapracovat všechny Janiny připomínky?“

Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje výše uvedené situace?

- A) Tomáš vyjadřuje v situaci č. 1 svůj závazek a v situaci č. 2 prosbu.
B) Tomáš vyjadřuje v situaci č. 1 svůj závazek a v situaci č. 2 námitku.
☒ C) Tomáš vyjadřuje v situaci č. 1 své doporučení a v situaci č. 2 prosbu.
D) Tomáš vyjadřuje v situaci č. 1 své doporučení a v situaci č. 2 námitku.

Zdůvodnění

V situaci č. 1 Tomáš říká nějaké osobě rodu ženského, co by dotyčná měla udělat: pomocí podmiňovacího způsobu *měla bys* tedy vyjadřuje své doporučení.

V situaci č. 2 se Tomáš obrací na nějakou osobu rodu ženského a o něco dotyčnou žádá: pomocí podmiňovacího způsobu *mohla bys* tedy vyjadřuje svou prosbu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–12

Koníček mořský je drobná rybka, žijící v mělkých pobřežních vodách. Zpravidla měří 15 cm, v ojedinělých případech dosahuje až dvojnásobku této délky. Tento zajímavý živočich má specifický vzhled: jeho hlava tvarem připomíná koňskou a několikrát prohnuté tělo se trochu podobá písmenu S.

Stavba těla omezuje koníčka mořského v pohybu. Plavat proto může pouze ve vzpřímené poloze, takže se pohybuje opravdu pomalu. Většinu času tráví na dně moře v porostu řas či ve větvích korálů, k nimž se obratně přichytí pomocí spirálovitě zatočeného ocásku. Koníček mořský, stejně jako jiné ryby, dýchá žábami. Živí se hlavně malými korýši, požírá ale i rybí potěr (tzn. čerstvě vylíhnuté rybičky). Koníček mořský je dravec, svou kořist však nepronásleduje. Trpělivě čeká, až dopluje k němu, a pak ji nasaje do tlamičky. Jeho oči jsou schopny pohybovat se nezávisle na sobě: *****.

U koníčků mořských přivádí potomky na svět sameček. Má totiž poblíž břišní ploutvičky vak, do něhož mu samička na konci námluv naklade vajíčka. Z nich se po třech až pěti týdnech vylíhnou zhruba 12milimetrová mláďata. Jejich otec se o ně vzorně stará a postupně je připravuje na samostatný život v moři. Sameček koníčka mořského může „rodit“ až čtyřikrát ročně.

V současnosti hrozí koníčkům mořským vyhubení. Extrakt z jejich těl využívá tradiční čínská medicína, a to například při léčbě srdečních chorob. Tento extrakt prý také zpomaluje plešatění. Koníčky mořští se ale loví i z dalších důvodů: stávají se ozdobou akvárií, jsou součástí šperků či pochoutkou, která se podává na špejli. V poslední době proto ochránci zvířat stále častěji bijí na poplach.

(www.abicko.cz; www.national-geographic.cz, upraveno)

1 bod

8 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

(Po doplnění možnosti musí být výchozí text smysluplný a gramaticky správný.)

- ☒ A) jedním okem tedy například vyhlíží potravu a druhým sleduje, zda se z jiné strany neblíží nepřítel
- ☐ B) jedním okem tedy například vyhlíží potravu a druhým sleduje, zda blížícímu se nepříteli z jiné strany
- ☐ C) což znamená, že obě oči vždy stočí buď jen na pravou stranu za potravou, nebo jen doleva, odkud se blíží nepřítel
- ☐ D) což znamená, že obě oči vždy stočí buď jen na pravou stranu za potravou, nebo jen doleva, odkud blížící se nepřítel

Zdůvodnění

Na začátku posuzovaného větného celku je uvedeno, jakým způsobem se mohou pohybovat oči koníčka mořského: *jeho oči jsou schopny pohybovat se nezávisle na sobě*. Na vynechané místo tedy patří možnost, která je gramaticky správná a zároveň uvádí konkrétní příklad pohybu očí. Tyto podmínky splňuje pouze možnost A). Možnost B) sice také konkretizuje zmíněný pohyb očí, není však gramaticky správná: ve větě *zda blížícímu se nepříteli z jiné strany* chybí sloveso v určitém tvaru.

9 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
9.1	Poloha, v níž plave koníček mořský, souvisí se stavbou těla tohoto živočicha.	☒	☐
9.2	Hlavním důvodem, proč jsou koníčky mořští loveni, je jejich využití v akvaristice.	☐	☒
9.3	Během jednoho roku každý sameček koníčka mořského přivede na svět mláďata čtyřikrát.	☐	☒
9.4	Ačkoli existují koníčky mořští, kteří měří 30 cm, obvyklá délka těchto živočichů je menší.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o dvou zájmenech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Obě zájmena odkazují ke stejnému slovu, a to *vak*.
 B) Obě zájmena odkazují ke stejnému slovu, a to *sameček*.
 C) Zájmeno *něhož* odkazuje ke slovu *sameček*, zájmeno *mu* odkazuje ke slovu *vak*.
 D) Zájmeno *něhož* odkazuje ke slovu *vak*, zájmeno *mu* odkazuje ke slovu *sameček*.

Zdůvodnění

Zájmenem *něhož* je ve výchozím textu zastupováno podstatné jméno *vak*, zájmenem *mu* je zastupováno podstatné jméno *sameček*: *U koníčků mořských přivádí potomky na svět sameček. Má totiž poblíž bříšní ploutvičky vak, do něhož* (tzn. do vaku) *mu* (tzn. samečkovi) *samička na konci námluv naklade vajíčka.*

1 bod

11 Informace č. 1: Slovní spojení *rybí potěr* označuje čerstvě vylíhnuté rybičky.

Informace č. 2: Extrakt z těl koníčků mořských zpomaluje plešatění.

Které z následujících tvrzení o výše uvedených informacích je pravdivé?

- A) Podle výchozího textu je jistá pouze informace č. 1.
 B) Podle výchozího textu je jistá pouze informace č. 2.
 C) Každá z těchto informací je podle výchozího textu jistá.
 D) Žádná z těchto informací není podle výchozího textu jistá.

Zdůvodnění

- Informace č. 1 je podle výchozího textu zcela jistá: význam pojmu *rybí potěr* je uveden v bezprostředně následující závorce s použitím zkratky *tzn. = to znamená*.
- Informace č. 2 není podle výchozího textu jistá: *tento extrakt prý také zpomaluje plešatění* (slovo *prý* vyjadřuje určitou míru pochybnosti, nejistoty).

12 Rozhodněte o každé z následujících podúloh (12.1–12.4), zda danou dvojici slov lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma (A), nebo ne (N).

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

Příklady:

- *Měl vysoký hlas.* → Slova *vysoký* a *hluboký* lze v tomto kontextu považovat za antonyma, tzn. slovo *hluboký* by v této větě mělo opačný význam, než v ní má slovo *vysoký*.
- *Byl to vysoký strom.* → Slova *vysoký* a *hluboký* nelze v tomto kontextu považovat za antonyma.

	A	N
12.1 drobná – nevelká	☐	☒
12.2 obratně – nešikovně	☒	☐
12.3 živí – mrtví	☐	☒
12.4 poslední – první	☐	☒

Zdůvodnění

- Slovo *drobná* je ve výchozím textu užito ve významu *mající malé rozměry, nevelká*, jde tedy o synonyma.
- Slovo *obratně*, které je ve výchozím textu užito ve významu *hbitě, zručně*, a slovo *nešikovně*, které má význam *neobratně, nemotorně*, jsou v daném kontextu antonymy.
- Přídavná jména *živý* a *mrtvý* mohou být někdy antonymy, ve výchozím textu je však užito sloveso *živí se* s významem *přijímat jako potravu, jíst*.
- Slovo *poslední* je ve výchozím textu užito ve významu *nedávný a až dosud trvající* × slovo *první* má význam *počáteční*.

1 bod

13 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- ☒ A) Setkal se s předchozími majiteli bytu.
- ☐ B) Setkal se s předchozími majiteli bytu.
- ☐ C) Setkal se s předchozími majitely bytu.
- ☐ D) Setkal se s předchozími majitely bytu.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *předchozí* se skloňuje podle vzoru *jarní* (jarními – *předchozími*).
- Podstatné jméno *majitel* se skloňuje podle vzoru *muž* (muži – *majiteli*).

14 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

- A) Rozhodl se tedy sestře dokázat, že není čeho se bát: „Koukej se na mě! Chytneš se tady a pak...“ Žbluňk – a byl ve vodě.
- B) Bez váhání skočila do vody. Připlavala k Tomymu zároveň se žralokem. Tomy už cítil, jak mu po noze sjely ostré žraločí zuby. Vtom ale Pipi popadla tu krvelačnou bestii a zvedla ji nad hladinu. Žralok se překvapeně rozhlížel kolem sebe.
- C) Na jižní straně ostrova vlny vytvořily krásné jeskyně. Dostat se k nim ovšem nebylo jen tak. Muselo se tam lézt po příkré stěně a přidržovat se skal, aby člověk nespádl rovnou do moře. Proto když Tomy řekl Anice, že si půjdou do jedné z jeskyní hrát, byla proti.
- D) Anika pohlédla dolů a zděsila se. Viděla totiž, jak se k němu bleskurychle blíží ploutev. „Žralok!“ začala křičet. Ještěže tam byla Pipi.
- E) Takhle vysoko ve vzduchu se mu špatně dýchalo. „Slib, že už to nikdy neuděláš, a já tě pustím,“ pronesla Pipi s plnou vážností. Pak jím mrštila vši silou daleko od nich.
- F) Plazit se po skalní stěně a pod sebou mít moře plné žraloků, to zkrátka nebyla zábava podle Aničina vkusu. Tomyho to naštvalo.

(A. Lindgrenová, *Pipi Dlouhá punčocha*, upraveno)

Řešení

První část: C)

Druhá část: F)

Třetí část: A)

Čtvrtá část: D)

Pátá část: B)

Šestá část: E)

C) Na jižní straně ostrova vlny vytvořily krásné jeskyně. Dostat se k nim ovšem nebylo jen tak. Muselo se tam lézt po příkré stěně a přidržovat se skal, aby člověk nespádl rovnou do moře. Proto když Tomy řekl Anice, že si půjdou do jedné z jeskyní hrát, byla proti. **F)** Plazit se po skalní stěně a pod sebou mít moře plné žraloků, to zkrátka nebyla zábava podle Aničina vkusu. Tomyho to naštvalo. **A)** Rozhodl se tedy sestře dokázat, že není čeho se bát: „Koukej se na mě! Chytneš se tady a pak...“ Žbluňk – a byl ve vodě. **D)** Anika pohlédla dolů a zděsila se. Viděla totiž, jak se k němu bleskurychle blíží ploutev. „Žralok!“ začala křičet. Ještěže tam byla Pipi. **B)** Bez váhání skočila do vody. Připlavala k Tomymu zároveň se žralokem. Tomy už cítil, jak mu po noze sjely ostré žraločí zuby. Vtom ale Pipi popadla tu krvelačnou bestii a zvedla ji nad hladinu. Žralok se překvapeně rozhlížel kolem sebe. **E)** Takhle vysoko ve vzduchu se mu špatně dýchalo. „Slib, že už to nikdy neuděláš, a já tě pustím,“ pronesla Pipi s plnou vážností. Pak jím mrštila vši silou daleko od nich.

15

15.1 Zmeškal zkoušku kvůli své nedochvilnosti.

Podtržený úsek upravte tak, aby z věty jednoduché vzniklo spisovné a pravopisně i gramaticky správné souvětí obsahující celkem dvě věty. Význam původní věty jednoduché musí zůstat zachován.

15.2 Matěj jel metrem, aniž měl jízdenku.

Podtržený úsek upravte tak, aby ze souvětí vznikla spisovná a pravopisně i gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován.

(Nově vzniklé větné celky musí obsahovat všechny původní informace a nesmí obsahovat žádné informace navíc, např. že jde o *platnou* jízdenku.)

Řešení

15.1 – např. Zmeškal zkoušku, **protože byl nedochvilný**.15.2 – např. Matěj jel metrem **bez jízdenky**.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 16

TEXT 1

1. k dohodě	6. v ovladači	11. k úklidu
2. v přístavu	7. k bráně	12. v dětství
3. k aktovce	8. v smlouvě	13. k pláči
4. v trysku	9. k lidstvu	14. v zvonici
5. k skále	10. v družině	15. k lesu

TEXT 2

Neslabičná předložka (např. z) se někdy vokalizuje, což znamená, že se k ní přidá samohláska (např. ze).

Slovní spojení typu A se špatně vyslovuje, protože předložka stojí před slovem začínajícím stejnou souhláskou (např. z *země*). V těchto případech se předložka vždy vokalizuje (např. *ze země*).

Slovní spojení typu B se hůře vyslovuje, protože předložka stojí před slovem, které začíná:

- na skupinu dvou souhlásek, z nichž druhá je stejná jako předložka (např. z *rzi*);
- na skupinu tří souhlásek (např. z *vstupenky*).

V těchto případech je vhodnější předložku vokalizovat (např. *ze rzi*; *ze vstupenky*).

Ve **slovním spojení typu C** předložka stojí před slovem, které začíná jinak, než je uvedeno výše.

max. 3 body

16 Najděte v TEXTU 1 tři slovní spojení typu B a napište jejich ČÍSLA. Číslo od sebe zřetelně oddělte čárkou.

(Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného čísla, tak zapsání jakéhokoli čísla, které neodpovídá zadání.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

V současné době si všímám toho, že s koloběžkami a jízdními koly se snad roztrhl pytel. Prohánějí se ulicemi, po náměstích i v parcích. Upřímně říkám, že obvykle se mi to líbí. Vídám cyklisty s nezbytnými helmami, kteří si jízdu náramně užívají, i když prší. Vytrvale šlapou do pedálů a přes **zablácenné** brýle s úsměvem pozorují svět. Pravidelně také **mýjím** mladé dámy, které se pyšně vezou na svých koloběžkách a jemně se odrážejí nožkou od země.

Doprava bez výfukových plynů je sice ohleduplná k životnímu prostředí, má ale i svá **úskalí**. Třeba takové kolo – to je přece poměrně drahá věc. Drzí zloději se ovšem nezaleknou ani moderního zámku s alarmem, natož toho visacího. Městský terén také umí být pěkně zrádný – **objeti** mokrých dlažebních kostek by o tom mohly vyprávět. Já proto na kole jezdím jen po bezpečných stezkách.

max. 4 body

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je PRAVOPISNĚ SPRÁVNĚ.

(Slova zapište bezchybně, a to ve stejném tvaru, v němž jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání. Podtržené slovo je zapsáno správně.)

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *zablácený* je odvozeno příponou *-ý* od slovesa *zablátit*, konkrétně od tvaru *zablácen*.
- Sloveso *míjet* nepatří mezi vyjmenovaná slova ani není příbuzné s žádným z vyjmenovaných slov.
- Podstatné jméno *úskalí* se skloňuje podle vzoru *stavení* (*stavení – úskalí*).
- Podstatné jméno *oběti* je ve výchozím textu tvarem podstatného jména *oběť*, které neobsahuje předponu *ob-*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–22

TEXT 1

(1) Jednoho večera vešla Emily do dílny svého souseda Johna. V koutě leželo krásné jablko. Okamžitě po něm sáhla. **Právě** když spokojeně ohryzávala jádřinec, přišel John. Jakmile ji uviděl, polekaně vyjekl: „Kam se podělo to jabko?“

(2) „Já – já jsem ho snědla,“ koktala Emily.

„Proboha, to jsi neměla! To jabko bylo otrávený, byla to návnada pro krysy! Zabílo by jich to tučet cobypdup!“

Vzápětí dílnou proběhla zděšená tvář, praskly dveře a Emily zmizela ve tmě. Pádila k domu, v němž žila od smrti rodičů. Teď byl ale tichý a temný. Emily zoufale vykřikla. Pomalu **nabývala** jistoty: až se všichni vrátí, najdou ji mrtvou. Jak dlouho vlastně trvá cobypdup? A bude smrt bolet? Roztřesenýma rukama zapálila svíčku a vlekla se po schodech do hostinského pokoje, v němž jediném bylo zrcadlo. **Sotva spatřila svůj smrtelně bledý obličej**, zhrozila se. Ano, tohle je nepochybně tvář umírajícího člověka. Z rozjímání ji vytrhl zvuk kol, který se ozval zvenčí. **Emily spěchala dolů do kuchyně, kam záhy vešly i její tety**. Nevěřicně zíraly na tragicky vyhlížející stvoření se svíčkou v ruce.

„Emily, co se děje?“ vykřikla Laura.

(3) „Umírám,“ odpověděla Emily vážně. „John **nalíčil** past na krysy. Dal do kouta otrávené jablko a já jsem ho snědla. Už mi zbývá jen pár minut života.“

„Kdy jsi ho snědla?“ zeptala se Laura vyděšené neteře.

„Zhruba před hodinou.“

„To bys už teď byla mrtvá, nebo by ti přinejmenším bylo dost špatně,“ vyhodnotila situaci Alžběta. Potom rozhodla: „Lauro, dej jí pořádnou dávku hořčice s vodou, tímhle dávidlem určitě nic nezkazíme. **Já jdu pro doktora. Cestou se ještě stavím u Johna.**“

Když se po chvilce vrátila sama, Laura vyhrkla: „Kde máš doktora?“

„Žádnýho doktora není **třeba**. Myslela jsem si to od samýho začátku. John si z Emily vystřelil. Chtěl ji trochu vystrašit,“ vysvětlila Alžběta.

(L. M. Montgomeryová, Emily z Novoluní, upraveno)

TEXT 2

Pojmenování typu A je založeno na záměně celku a části. Například ve větě *V parku nebyla ani noha* je vyjádřeno, že v parku nikdo nebyl. Slovem *noha* (tj. část) je označena osoba (tj. celek).

Pojmenování typu B na záměně celku a části založeno není. Například ve větě *Včera jsem si zlomil nohu* slovo *noha* označuje dolní končetinu, a ne nějakou osobu.

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
18.1 Emily tvrdila, že člověk zemře pár minut poté, co sní otrávené jablko.	☐	☒
18.2 Alžběta se rozhodla zajít za Johnem, aby jí poradil, kde by našla lékaře.	☐	☒
18.3 Hořčice smíchaná s vodou obsahuje účinné protilátky proti jedu na krysy.	☐	☒
18.4 V domě, kde žije Emily, se jediný pokoj se zrcadlem nachází ve stejném patře jako kuchyně.	☐	☒

Zdůvodnění

Nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

19 Vypište ze třetí části TEXTU 1 tři spojky.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Řešení

a, nebo, když

1 bod**20 Které z následujících tvrzení o dvou větách podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?**

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- A) Každá z těchto vět obsahuje pojmenování typu A.
- B) Žádná z těchto vět neobsahuje pojmenování typu A.
- ☒ C) Pojmenování typu A obsahuje pouze věta *Vzápětí dílnou proběhla zděšená tvář*.
- D) Pojmenování typu A obsahuje pouze věta *Sotva spatřila svůj smrtelně bledý obličej*.

Zdůvodnění

- Ve větě *Vzápětí dílnou proběhla zděšená tvář* je slovem *tvář* (tj. část) označena osoba jménem *Emily* (tj. celek), jde tedy o pojmenování založené na záměně celku a části.
- Ve větě *Sotva spatřila svůj smrtelně bledý obličej* slovo *obličej* označuje část hlavy, nikoli osobu, nejde tedy o pojmenování založené na záměně celku a části.

1 bod**21 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?**

- A) V druhé části textu hovoří přímou řečí celkem dvě osoby: z textu vyplývá, že obě jsou v příbuzenském vztahu.
- B) V druhé části textu hovoří přímou řečí celkem dvě osoby: z textu vyplývá, že nejsou v příbuzenském vztahu.
- ☒ C) V druhé části textu hovoří přímou řečí celkem tři osoby: z textu vyplývá, že dvě z nich jsou v příbuzenském vztahu.
- D) V druhé části textu hovoří přímou řečí celkem tři osoby: z textu vyplývá, že všechny jsou v příbuzenském vztahu.

Zdůvodnění

V posuzované části TEXTU 1 hovoří přímou řečí celkem tři osoby:

- Emily („Já – já jsem ho snědla,“ koktala Emily.);
- John („Proboha, to jsi neměla! To jabko bylo otrávený, byla to návnada pro krysy! Zabilo by jich to tučet cobydup!“);
- Laura („Emily, co se děje?“ vykřikla Laura.).

To, že Emily a Laura jsou v příbuzenském vztahu (Emily je Lauřina neteř), vyplývá z následujících pasáží TEXTU 1:

- *Emily spěchala dolů do kuchyně, kam záhy vešly i její tety.*
- *„Umírám,“ odpověděla Emily vážně. „John naličil past na krysy. Dal do kouta otrávené jablko a já jsem ho snědla. Už mi zbývá jen pár minut života.“ „Kdy jsi ho snědla?“ zeptala se Laura vyděšené neteře.*

22 Které z následujících tvrzení NENÍ pravdivé?

(Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně.)

- A) Pokud slovo *právě* nahradíme slovem *zrovna*, význam daného větného celku zůstane zachován.
- ☒ B) Pokud slovo *nabývala* nahradíme slovem *zvětšovala*, význam daného větného celku zůstane zachován.
- C) Pokud slovo *nalíčil* nahradíme slovem *nastražil*, význam daného větného celku zůstane zachován.
- D) Pokud slovo *třeba* nahradíme slovem *zapotřebí*, význam daného větného celku zůstane zachován.

Zdůvodnění

- Slovo *právě* je v TEXTU 1 užito ve významu *v tuto chvíli, zrovna*.
- Slovo *nabývala* je v TEXTU 1 užito ve významu *získávala*; pokud slovo *nabývala* nahradíme slovem *zvětšovala*, význam daného větného celku se změní.
- Slovo *nalíčil* je v TEXTU 1 užito ve významu *nastrojil, nastražit* (např. *léčku, past*).
- Slovo *třeba* je v TEXTU 1 užito ve slovním spojení *není třeba* s významem *není potřeba, není zapotřebí*.

23 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Děda má rád hodně *kořeněný* guláš.
- ☒ B) Vše objasnila výpověď korunního svědka.
- C) Nedávno se v Praze narodilo *slonní* mládě.
- D) Na trzích v Brně se prodávaly *proutěnné* koše.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *kořeněný* je odvozeno příponou *-ý* od slovesa *kořenit*, konkrétně od tvaru *kořeněn*: v těchto případech se píše jedno *n*.
- Přídavné jméno *korunní* je odvozeno příponou *-ní* od podstatného jména *koruna*, jehož kořen končí na *-n*: v těchto případech se píšou dvě *n*.
- Přídavné jméno *sloní* je odvozeno příponou *-í* od podstatného jména *slon*, tedy od slova pojmenovávajícího zvíře: v těchto případech se píše jedno *n*.
- Přídavné jméno *proutěný* je odvozeno od podstatného jména *proutí* příponou *-ěný*: v těchto případech se píše jedno *n*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

Dobře krmení koně mají víc síly.

max. 2 body

24 Napište smysluplnou spisovnou větu o čtyřech slovech, v níž výraz **KRMENÍ** bude jednoznačně jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

(Vzniklá věta musí obsahovat tvar *krmení*, musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek. Výraz *krmení* nesmí být použit jako vlastní jméno.)

Zdůvodnění

Výraz *krmení* je ve výchozím textu přídatným jménem, ve vzniklé větě tedy musí být tento výraz použit jako podstatné jméno ve tvaru 1., 2., 3., 4. či 6. pádu čísla jednotného, případně ve tvaru 1., 2. či 4. pádu čísla množného, např. *Koupil jsem rybičkám krmení.*

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

V roce 1951 se během jednoho mysliveckého večírku začalo debatovat o tom, jestli je kulík zlatý nejrychleji létajícím ptákem v Evropě, či **nikoli**. Spolehlivé informace, které by spor rozsoudily, ale nebyly k dispozici. Jedním z diskutujícím byl i sir Hugh Beaver, šéf pivovaru Guinness. Právě on se potom obrátil na londýnskou informační agenturu se žádostí, aby se pokusila sestavit **aspoň** základní přehled zajímavých NEJ.

První Guinnessova kniha rekordů spatřila světlo světa roku 1955: měla necelých dvě stě stran a vyšla v nákladu tisíc výtisků. Od té doby tato publikace každoročně přináší aktuální informace z oblasti rekordů. Rekordy jsou v knize uspořádány do několika kategorií, např. člověk, živá příroda, sport, umění nebo vesmír. Kromě klasických NEJ, jako je nejstarší člověk či nejtěžší zvíře, se v Guinnessově knize objevují i opravdové kuriozity. Mezi **nima** najdeme rekordmana s největším množstvím prádelních kolíčků na obličej, nejpočetnější pochod zombies nebo muže s nejvíce šváby v ústech.

Ve slavné knize jsou zastoupeni i Češi. K **těm** nejúspěšnějším patří Zdeněk Bradáč: poprvé byl do Guinnessovy knihy zapsán roku 2004, dnes má na svém kontě celkem 25 světových rekordů. Za zmínku stojí třeba rekord z roku 2009, kdy se pod vodou vyprostil z trojích policejních pout.

(www.irozhlaz.cz, upraveno)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 Každoročně vychází celkem tisíc výtisků Guinnessovy knihy rekordů.	☐	☒
25.2 Guinnessova kniha rekordů byla poprvé vydána před více než půlstoletím.	☒	☐
25.3 Guinnessova kniha rekordů je rozdělena do celkem pěti oddílů, z nichž každý obsahuje rekordy z jiné kategorie.	☐	☒
25.4 Zdeněk Bradáč je držitelem mnoha světových rekordů: první z nich vytvořil v roce 2004, v následujících letech pak zdolal dalších 25 rekordů.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

26 Jak je nutné upravit výchozí text, aby byl celý spisovný?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

- A) slovo *nikoli* vyměnit za *nikoliv*
- B) slovo *aspoň* vyměnit za *alespoň*
- ☒ C) slovo *nima* vyměnit za *nimi*
- D) slovo *těm* vyměnit za *těmto*

Zdůvodnění

Slova *nikoli*, *aspoň* jsou vždy spisovná, tvar *těm* je ve výchozím textu také spisovný.

27 Které z následujících tvrzení o slovních tvarech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

(Příklad: Ve větě *Psal o třem lidech* má být místo chybně užitého tvaru *třem* tvar *třech*.)

- A) Jak tvar *létajicím*, tak tvar *diskutujicím* jsou v textu užity chybně.
- B) Jak tvar *létajicím*, tak tvar *diskutujicím* jsou v textu užity správně.
- C) Místo chybně užitého tvaru *létajicím* má být tvar *létajicí*, tvar *diskutujicím* je v textu užit správně.
- ☒ D) Tvar *létajicím* je v textu užit správně, místo chybně užitého tvaru *diskutujicím* má být tvar *diskutujicích*.

Zdůvodnění

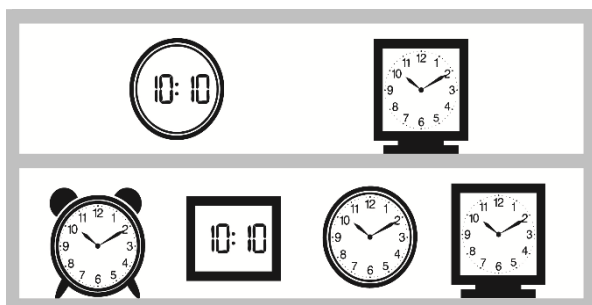
Tvar *létajicím* je ve výchozím textu užit správně, neboť rozvíjí podstatné jméno rodu mužského životného užitě v 7. pádě čísla jednotného. Tvar *diskutujicím* je ve výchozím textu užit chybně, v daném slovním spojení musí být užit tvar 2. pádu čísla množného (*jedním z koho, čeho*).

max. 4 body

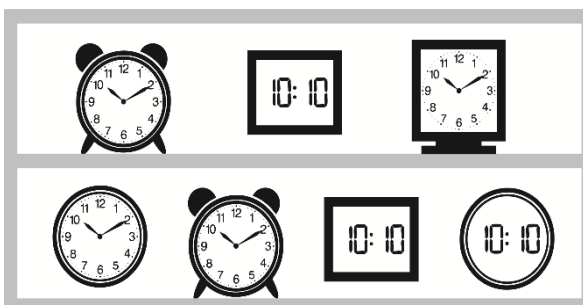
28 Přiřadte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

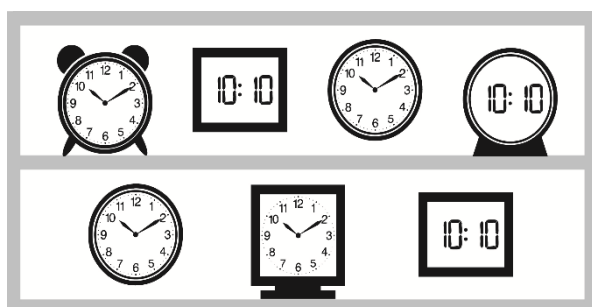
28.1



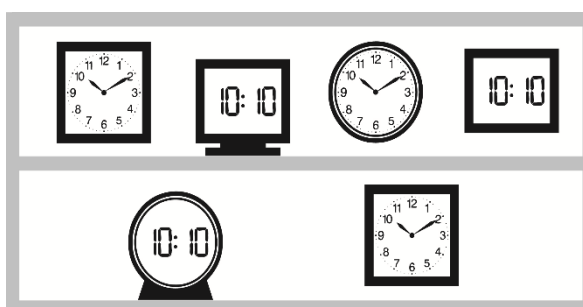
28.2



28.3



28.4

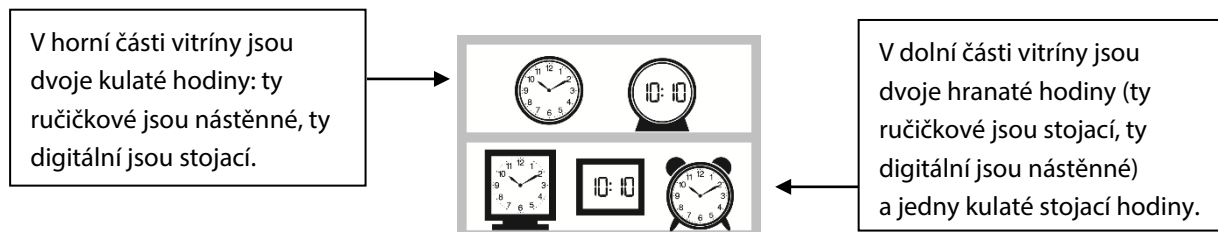


- A) V dolní části vitríny je lichý počet digitálních hodin. V celé vitrině je nástěnných hodin více než stojacích. V horní části vitríny je méně kulatých hodin než hranatých.
- B) V horní části vitríny jsou jedny hranaté stojací hodiny. V celé vitrině je sudý počet ručičkových hodin. V dolní části vitríny je digitálních hodin méně než ručičkových.
- C) V celé vitrině je lichý počet hranatých hodin. Více než polovinu ze všech hodin ve vitrině tvoří kulaté hodiny. V horní části vitríny je méně nástěnných hodin než v té dolní.

- D) V dolní části vitríny jsou jedny hranaté digitální hodiny. V horní části vitríny je více stojacích hodin než v té dolní. V celé vitríně je sudý počet hranatých ručičkových hodin.
- E) V horní části vitríny je celkový počet vystavených hodin sudý. V celé vitríně je digitálních hodin méně než ručičkových. V dolní části vitríny je méně stojacích hodin než v té horní.
- F) V celé vitríně je sudý počet nástěnných hodin. V dolní části vitríny je počet digitálních hodin shodný s počtem ručičkových hodin. Ze všech hodin v horní části vitríny jsou pouze jedny hranaté.

Vysvětlivky:

Na níže uvedeném obrázku je vitrina, ve které jsou vystaveny patery hodiny.



Řešení

28.1 B)

28.2 C)

28.3 E)

28.4 A)